

Provoz nově vybudovaného pracoviště pro vysoušení zamražených archiválií Národního technického muzea

Národní technické muzeum v Praze utrpělo v důsledku povodní v polovině srpna 2002 značné ztráty a škody. S následky povodní se budeme potýkat ještě řadu let, neboť zatopení se dotklo zhruba 10 % sbírkových předmětů a archivního materiálu. Došlo totiž k zaplavení muzejních de-
pozitářů v přízemí historické budovy Invalidovny v Praze – Karlíně, kde byly uloženy jak trojrozměrné sbírkové předměty, tak rozsáhlé sbírky Archivu architektury a Archivu pro dějiny techniky a průmyslu. Pod vodou se ocitla velká část sbírek z oborů elektrotechniky, strojírenství, chemie, architektury a stavitelství, hutnictví, textilní výroby, leteckého archivu.

V současnosti máme stále zamrazeno cca 200 metrů krychlových archivních dokumentů. V rámci zkušebního provozu vysoušecího pracoviště, který probíhal provizorně v suterénu našeho muzea od dubna do prosince 2003, se nám podařilo vysušit cca 12 metrů krychlových archiválií. Při tomto provozu jsme si za dohledu odborníků z Národního archivu ověřili, že pro archiválie vysoké kulturní a historické hodnoty (například zamražený soutěžní projekt Josefa Zítka Národního divadla z roku 1865) je nejvhodnější metodou pro jejich záchranu ruční vysoušení. Jedná se o metodu, při které dojde k rozmražení balíku archiválií při pokojové teplotě. Archiválie jsou následně ručně roztříděny, dle potřeby opláchnuty. Díky této šetrné metodě se ukázalo, že mnohé archiválie nebude nutné následně restaurovat. Toto ruční vysoušení je sice časově náročnější, ale zcela šetrné k historickému materiálu. Jiné metody vyžadují okamžitý zásah restaurátora, což znamená při současných odhadech náklady více jak 10 miliard korun.

Národnímu technickému muzeu se podařilo vybudovat pracoviště pro ruční vysoušení zamražených archiválií za přispění Ministerstva kultury ČR, obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni, veřejné sbírky SOS – Archiv architektury, společnosti MAERSK SEALAND, Státního ústředního archivu, Britské rady, společnosti SKANSKA a.s., Velvyslanectví USA, společnosti Olympus a mnoha dalších dárců.

Pracoviště pro vysoušení zamraženého materiálu bylo vybudováno nákladem 5,5 miliónu korun. Vybudování tohoto pracoviště nám umožní s minimálními ztrátami během cca 8 až 10 let naše zatopené archivní materiály vysušit. Pak nás však bude čekat velmi zdoluhavá cesta jejich restaurování s náklady do 3 miliard korun.

pracovní postup ručního vysoušení

- 1> Z mrazicího kontejneru a následně příručního boxu se vyjme materiál na rozmrazení. Za cca 18 – 20 hodin je balík při pokojové teplotě rozmražen.
- 2> Rozmražené balíky rozebírá a třídí kurátor ve spolupráci s restaurátorem papíru, zároveň se provádí digitalizace fotografií a archivního materiálu, který se nezachrání.
- 3> Konzervátoři, pokud je třeba, materiál oplachují a podle jeho druhu zahájí vysoušecí proces. Materiál velkých rozměrů se proloží mezi filtrační papíry. Knihy a malé formáty jsou vysušeny pomocí vakuové balíčky. Vysoušecí doba se pohybuje v rozmezí mezi jedním dnem až třemi týdny.
- 4> Během dalších dnů se vysoušený materiál překládá do suchých prokladů, nebo přebaluje do suchých vakuových balíčků. Na konci procesu se nechá volně dosušit na vzduchu.
- 5> Kurátoři a další spolupracovníci balí vysoušený materiál pro odvoz na dezinfekci do SÚA a zároveň provádí podrobnou evidenci.

stav v archivu těsně po povodni



proces vysoušení

